



Hjem > Promilleafgiftsfonden > 2012 > Robuste økonomiske analyser > **Hvad kan fremtiden bringe inden for styring af vejrrisiko?**

Hvad kan fremtiden bringe inden for styring af vejrrisiko?

Inspiration fra foreningen *Weather Risk Management Association's 13. årlige europæiske møde.*

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Foreningen *Weather Risk Management Association (WRMA)* afholdt sit 13. årlige europæiske møde i Barcelona den 17. til 19. september 2012. Arrangørerne havde bedt VFL, Planteproduktion om at bidrage med en præsentation om afdækningsmuligheder i Danmark og desuden deltage i en diskussion om vejrrisiko i europæisk landbrug.

Konferencen gav god inspiration til overvejelserne om, hvordan dansk landbrug kan udnytte mulighederne for at afdække vejrrisiko med forskellige forsikringslignende og finansielle instrumenter. Følgende udviklingsmuligheder er beskrevet:

- Flere vejrstationer
- Beregnede observationer som grundlag for vejrcertifikater
- Skræddersyede løsninger
- Swaps og collars
- Risikodeling i andelsforeninger

Der er tale om mulige løsninger, som kræver en videreudvikling, før de reelt er klar til at blive anvendt i planteproduktionen. Alle de nævnte løsninger er potentielt mulige, men for de flestes vedkommende kræver det, at der er en tilstrækkelig stor efterspørgsel.

Flere vejrstationer

Aktuelt er det muligt at lave vejrcertifikater med udgangspunkt i fem vejrstationer fordelt ud over landet. Det medfører en betydelig usikkerhed omkring sammenhængen mellem målingen på vejrstationen og det faktiske vejr i marken.

Det vil altså have en stor værdi, hvis det blev muligt at tage udgangspunkt i flere end de fem vejrstationer.

For at kunne fastsætte en præmie for en bestemt vejrstation, kræves der historiske observationer på dette sted. Derfor er det oplagt at udnytte eksisterende vejrstationer. Det kræver dog, at de bliver sikret så meget imod manipulation, at alle parter fortsat har tillid til målingerne.

På nogle af disse stationer måles der flere interessante faktorer. Eksempelvis kan både vind, jordvarme, solindstråling og luftfugtighed have produktionsøkonomisk betydning for landbruget.

Sikring af de eksisterende vejrstationer koster penge, og markedet for denne type risikoafdækning er endnu ikke så stort, at nogen kommerciel part er klar til at afholde denne omkostning. Det tyder altså på, at det kræver enten et politisk ønske om at styrke mulighederne for risikostyring eller en større synliggørelse af det kommercielle potentiale i at tilbyde sådanne instrumenter.

Certifikater baseret på beregnede observationer

Afstanden mellem mark og vejrstation er en stor udfordring ved de eksisterende vejrcertifikater. Det medfører en usikkerhed omkring sammenhængen mellem målingerne og vejrhændelsen i marken.

Der findes værktøjer, der kan beregne vejret på helt specifikke steder ganske præcist. De laver simuleringer, der tager højde for alle faktorer i landskabet og kan således beregne vejrhændelser væsentligt mere lokalt, end når der måles på faktiske vejrstationer.

Hvis både landmanden og selskabet bag vejrafdækningen kan have absolut tillid til dataleverandørens uvildighed, vil det kunne bruges på lige fod med målinger fra vejrstationer. Dermed vil man eksempelvis kunne lave en afdækning imod frost på et helt specifikt sted i en helt bestemt mark.

Hvis man kan lave vejrcertifikater uden den geografiske basisrisiko, vil det forbedre risikoafdækningen fra vejrcertifikater markant. Til gengæld må man acceptere, at vejrcertifikaterne ikke opgøres på baggrund af en faktisk målt observation.

De beregnede observationers præcision og troværdighed er altså helt afgørende for, om det kan blive en brugbar løsning.

Skræddersyede løsninger

De præcise hændelser, der udløser tab i landbruget, er ikke altid lette at definere ud fra én faktor. Hvis et udbyttetab er afhængig af flere faktorer i kombination, er det stadig muligt at konstruere et certifikat, der kan imødekomme dette.

Det kan være i form af en enkeltstående specialdesignet løsning. Alternativt er det muligt at udvikle de kriterier, der kan vælges i de eksisterende tilbud. Begge dele kræver, at der er tal til rådighed, og at det kan sandsynliggøres, at det er kommercielt interessant at tage hensyn til den specielle efterspørgsel.

Et eksempel på en skræddersyet løsning er de engelske roedyrkeres frostsikring, der netop er oprettet i dette efterår. Her måles på antallet af dage med hård frost og efterfølgende måles på den faktisk leverede mængde. Hvis den definerede frosthændelse faktisk indtræffer, og den enkelte landmand leverer alt for lidt til fabrikken, får han en udbetaling. Leverer han for lidt uden den forudbestemte frosthændelse indtraf, er der ingen udbetaling.

Swaps and collars

Udgangspunktet for alle de hidtil nævnte produkter er en forsikringslignende form, hvor der betales en præmie ved aftalens indgåelse. Reelt er der mange andre muligheder.

I nogle situationer kan man forestille sig, at følsomheden over for vejret går begge veje, og indtjeningen kan afvige både positivt og negativt. I denne situation kan det være interessant at overveje anvendeligheden af såkaldte *swaps* eller *collars*. Ligesom for de øvrige løsninger får man her en udbetaling, hvis vejret går imod dig. Men i stedet for en præmie, er din betaling også afhængig af vejret, og hvis vejret bliver bedre end ventet, skal du betale til modparten.

De to typer adskiller sig ved, at der altid skal falde en betaling, enten den ene eller den anden vej, med en *swap*. Med en *collar* er der et spænd, hvor der ikke betales af nogen af parterne. Bliver vejret meget dårligt, modtager du penge, bliver vejret meget godt, skal du betale.

Risikodeling i andelsforeninger

Som nævnt er basisrisikoen en udfordring i forbindelse med vejrcertifikater. Kunne man tage udgangspunkt i et større geografisk område end én mark, ville sammenhængen imellem måling og udbyttekonsekvens blive mere sikker. Denne samling af risiko kunne blive varetaget af et fælles

selskab i en eller anden form. Det kunne være et nyt eller eksisterende andelselskab. Den kompenserende udbetaling ville blive udbetalt til fællesskabet, som så skulle stå for at uddele til dem, der reelt er ramt. Sådant en løsning ville naturligvis kræve, at alle har tilpas stor tillid til selskabet.

Ved at dele risiko i et fælles selskab kan man altså reducere den geografiske basisrisiko, men det kræver en høj grad af tillid til selskabet. Vælger man, at kompensationen til den enkelte landmand skal fastsættes ud fra de faktiske skader, vil det betyde, at incitamentet til at reducere skaderne reduceres.

Som udgangspunkt kunne sådan en ordning basere sig på de eksisterende, tilgængelige vejrderivater. Man kunne også forestille sig ordninger, hvor andelselskabet simpelthen står for at bytte risiko imellem anpartshaverne, hvor denne omfordeling er helt baseret på et eksternt bestemt vejrindeks.

Øvrige anvendelsesområder

Vejrderivater kan anvendes til mange brancher med relation til planteavl. Både bioenergi, halmværker, kartoffelfabrikker har en følsomhed over for den høstede mængde.

Alternative investeringer i solenergi, vindenergi er også områder, hvor det kunne være interessant at undersøge mulighederne for at lave en sikring over for udsving i vejret.

Energiforbrugere, f.eks. væksthushavere, kan også være mulige brugere af instrumenterne.

Læs mere om vejrcertifikater i artikel [12-1100](#).